

V Bruseli 3. decembra 2019
(OR. en)

14750/19

DROIPEN 194
COPEN 468
JAI 1290
CT 133
FREMP 175
SOC 784

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Dátum:	3. decembra 2019
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	14056/19 + COR 1
Predmet:	Závery Rady o právach obetí

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o právach obetí, ako ich 3. decembra 2019 prijala Rada (spravodlivosť a vnútorné veci).

ZÁVERY RADY O PRÁVACH OBETÍ

Rada

- pripomínajúc významný pokrok dosiahnutý pri vytváraní komplexného rámca EÚ v oblasti práv obetí,
 - zdôrazňujúc význam ďalšieho rozvoja tohto rámca a zlepšovania jeho bezproblémového a efektívneho vykonávania, do ktorého sa zapoja všetky príslušné zainteresované strany,
- (1) POTVRDZUJE nový strategický program Európskej únie, podľa ktorého je ochrana občanov a slobôd kľúčovou prioritou činnosti Únie na roky 2019 – 2024. Európska rada potvrdila, že Európa musí byť miestom, kde sa ľudia cítia slobodní a v bezpečí.
 - (2) S uspokojením BERIE NA VEDOMIE činnosť Komisie zameranú na ďalšie zlepšenie práv obetí a určenie vhodných zlepšení v oblasti prístupu obetí k odškodneniu. Okrem toho sa Rada domnieva, že správa „Posilnenie práv obetí: od odškodnenia k náprave – za novú stratégiu práv obetí EÚ na roky 2020 – 2025“¹ je dobrým základom pre budúcu prácu.
 - (3) UZNÁVA významnú činnosť Agentúry Európskej únie pre základné práva (FRA), najmä pokiaľ ide o výskum a prieskumy týkajúce sa identifikácie a odstraňovania nedostatkov súvisiacich s právami obetí, napr. súbor štyroch správ o spravodlivosti pre obeť násilných trestných činov uverejnený v apríli 2019. Rada sa na základe názorov z uvedených správ nazdáva, že je očividne potrebné prijať opatrenia na zlepšenie prístupu obetí k spravodlivosti a k odškodneniu.

¹ Správa sa uvádza v dokumente 8629/19.

- (4) POTVRDZUJE predchádzajúce závery Rady o obetiach terorizmu² a o predchádzaní všetkým formám násilia páchaného na ženách a dievčatách, vrátane mrzačenia ženských pohlavných orgánov a boji proti nim, prijaté v máji 2014³.
- (5) UZNÁVA konkrétne výsledky dosiahnuté v rámci horizontálneho mandátu koordinátora EÚ pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi v súlade s článkom 20 smernice EÚ o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, okrem iného aj v súvislosti s prístupom k právam obetí obchodovania s ľuďmi a ich uplatňovaním, a vo vzťahu k oznámeniu z roku 2017 s názvom „Správa o opatreniach prijatých v nadväznosti na stratégiu EÚ zameranú na odstránenie obchodovania s ľuďmi a stanovenie ďalších konkrétnych opatrení“.
- (6) POVAŽUJE za obzvlášť dôležité ešte intenzívnejšie sa ďalej venovať posilňovaniu práv obetí v Európskej únii. Na tento účel by sa malo čoskoro ukončiť prebiehajúce posúdenie najnovších právnych nástrojov, napr. smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/541 o boji proti terorizmu⁴, ako aj smernice 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV⁵. Rada zastáva názor, že je odôvodnené ďalej rozvíjať politiku Európskej únie v oblasti obetí v súlade s najnovšími príslušnými stanovami EÚ a vo vzťahu k potrebám a právam obetí.
- (7) POVAŽUJE vrátenie zaisteného majetku obeti podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1805 zo 14. novembra 2018 o vzájomnom uznávaní príkazov na zaistenie a príkazov na konfiškáciu⁶ za dôležitý prostriedok na uznanie obeť.

² 9719/18.

³ 9543/14.

⁴ Ú. v. EÚ L 88, 31.3.2017, s. 6.

⁵ Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012, s. 57.

⁶ Ú. v. EÚ L 303, 28.11.2018, s. 1.

- (8) ZDÔRAZŇUJE, že v členských štátoch je dôležité posilniť transformáciu predpisov v oblasti práv obetí na osvedčené postupy. Je kľúčové, aby obeť cítili, že ich práva sa v praxi uplatňujú bez ohľadu na to, v ktorom členskom štáte bol trestný čin spáchaný. Prostredníctvom všetkých vhodných opatrení je potrebné zefektívniť komunikáciu s obeťami, a zabezpečiť tak prístup obetí k právam. Okrem toho treba komplexne a neustále podporovať odbornú prípravu a odborné znalosti ľudí, ktorí sa zaoberajú obeťami.
- (9) ZDÔRAZŇUJE význam financovania EÚ na podporu práv obetí trestných činov v členských štátoch. Rada sa domnieva, že možnosť financovať činnosti a iniciatívy zamerané na zlepšovanie práv obetí treba zahrnúť do programu Spravodlivosť, do programu Práva a hodnoty a do Fondu pre vnútornú bezpečnosť v rámci viacročného finančného rámca Únie na roky 2021 – 2027.
- (10) UZNÁVA, že otázky práv obetí majú medziinštitucionálnu a viacrozmernú povahu, týkajú sa rôznych orgánov verejnej správy a vyžadujú si koordináciu. Pri rozpracúvaní koordinácie na úrovni EÚ treba skôr, než sa začne uvažovať o vytvorení nových koordinačných štruktúr alebo úprave existujúcich úloh, vyhodnotiť skúsenosti s úlohami súvisiacimi s koordináciou. Predovšetkým sa treba vyhnúť akémukoľvek prekryvaniu s existujúcimi mandátmi a koordinačnými rámcami na úrovni EÚ zriadenými podľa práva EÚ. Je dôležité, aby EÚ aktívne podporovala cezhraničnú spoluprácu medzi členskými štátmi. Vnútroštátne koordinačné štruktúry by však mali zostať výlučne v právomoci členských štátov.
- (11) POZNAMENÁVA, že napriek značnej snahe zabezpečiť, aby sa v kybernetickom priestore uplatňovali pravidlá a dodržiavali práva, sa všetky formy počítačovej kriminality a škodlivého online správania naďalej rozrastajú, čo prináša potrebu chrániť obeť cezhraničného porušovania ich základných práv, hospodárskych strát, krádeže totožnosti a poškodenia dobrého mena.

- (12) NAZDÁVA SA, že treba posilniť spoluprácu na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni. Spoluprácu medzi členskými štátmi a jej účinnosť treba zintenzívniť pomocou existujúcich sietí EÚ. Mohlo by sa uvažovať o spolupráci medzi Európskou sieťou na ochranu práv obetí⁷ a inými príslušnými sieťami EÚ, ako je napr. Európska justičná sieť⁸ a Európska sieť na predchádzanie trestnej činnosti (EUPCN)⁹. Okrem toho sa Rada domnieva, že by sa mohli pravidelnejšie organizovať zasadnutia ústredných kontaktných bodov vymedzených v smernici o odškodňovaní, napr. v súvislosti so zasadnutiami/činnosťami Európskej siete na ochranu práv obetí. Tiež treba aktívne podporovať partnerstvá s organizáciami a prípadne inými aktérmi, ktorí poskytujú podporné služby obetiam, aby sa jednoznačne uznali názory obetí a posilnila sa podpora poskytovaná obetiam.
- (13) ZASTÁVA NÁZOR, že náhrada škôd spôsobených obetiam trestných činov je jedným z ústredných práv obetí. Hoci primárnu povinnosť účinne odškodniť obeť má páchateľ, v najbližšej budúcnosti by sa malo vyvinúť osobitné úsilie na zlepšenie účinného prístupu obetí k odškodneniu od štátu, v súlade s ustanoveniami smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o odškodňovaní obetí trestných činov (ďalej len „smernica o odškodňovaní“)¹⁰ v oblasti vnútroštátnych systémov odškodňovania. Tým sa najmä zlepší situácia obetí násilných úmyselných trestných činov.

⁷ Európska sieť na ochranu práv obetí vznikla na vykonávanie záverov Rady o zriadení neformálnej európskej siete na ochranu práv obetí (9997/2016), prijatých v júni 2016.

⁸ Rozhodnutie Rady 2008/976/SVV zo 16. decembra 2008 o Európskej justičnej sieti (Ú. v. EÚ L 348, 24.12.2008, s. 130).

⁹ Rozhodnutie Rady 2009/902/SVV z 30. novembra 2009 o vytvorení Európskej siete na predchádzanie trestnej činnosti (EUPCN) a o zrušení rozhodnutia 2001/427/SVV (Ú. v. EÚ L 321, 8.12.2009, s. 44).

¹⁰ Ú. v. EÚ L 261, 6.8.2004, s. 15.

- (14) NAZDÁVA SA, že v záujme zlepšenia prístupu obetí k odškodneniu by sa mali zvážiť vhodné opatrenia. Uvedené opatrenia by mali zahŕňať posilnenie spolupráce na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni EÚ. V závislosti od výsledku prebiehajúceho hodnotenia by sa mohlo uvažovať aj o prípadnej revízii smernice o odškodňovaní. Pri prípadnej revízii by sa mali ďalej vymedziť úlohy vnútroštátnych kontaktných bodov. Okrem toho by sa v rámci úvah o budúcich opatreniach v oblasti prístupu obetí k odškodneniu malo poskytovať viac informácií o problémoch s vykonávaním smernice o odškodňovaní. Taktiež je potrebných viac informácií o vnútroštátnych kritériách odškodnenia a vymedzeniach úmyselných násilných trestných činov v členských štátoch.
- (15) ZDÔRAZŇUJE, že v záujme zjednodušenia štátnych systémov odškodňovania, ako aj v snahe vhodne zohľadniť rozdiely medzi členskými štátmi, treba zachovať peňažnú formu odškodnenia. Členské štáty by sa mali usilovať zabezpečiť, aby obeť pri uplatňovaní nároku na odškodnenie neboli vystavené sekundárnej viktimizácii, a treba im na to poskytnúť vhodnú podporu a ochranu. Rada sa nenazdáva, že by bolo možné harmonizovať systémy odškodňovania a štátne systémy odškodňovania; malo by sa však preskúmať, či by bolo do určitej miery možné harmonizovať vymedzenie pojmu obetí, ktoré majú nárok na náhradu škody od štátu.

Európska komisia sa vyzýva, aby:

1. VYPRACOVALA stratégiu EÚ o právach obetí na roky 2020 – 2024. Stratégia by mala byť komplexná a vzťahovať sa na všetky obete trestných činov, s osobitným dôrazom na obete násilných trestných činov. Tiež by mala obsahovať systematický prístup, ktorým sa zabezpečí skutočný prístup obetí k spravodlivosti a k odškodneniu.
2. ZAHRNULA do stratégie tieto opatrenia: podporu najlepších postupov medzi členskými štátmi na zlepšovanie prístupu obetí k informáciám, podpore a ochrane; nové praktické iniciatívy odbornej prípravy; a koordináciu a posilňovanie činností existujúcich sietí EÚ, ako je Európska sieť na ochranu práv obetí a sieť vnútroštátnych kontaktných bodov vytvorená podľa článku 16 smernice o odškodňovaní. V tejto súvislosti sa Komisia vyzýva, aby vyhodnotila činnosť a prínos Európskej siete na ochranu práv obetí a siete vnútroštátnych kontaktných bodov a posúdila, či by bolo vhodné uvedené dve siete zlúčiť.
3. VYHODNOTILA v rámci uvedenej stratégie existujúci legislatívny rámec v oblasti práv obetí. Osobitná pozornosť by sa mala venovať preskúmaniu pravidiel EÚ týkajúcich sa odškodňovania, napr. smernice o odškodňovaní. Vyhodnotiť by sa mali aj účinky rámcového rozhodnutia Rady 2005/214/SVV z 24. februára 2005 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na peňažné sankcie¹¹ o prístupe obetí k odškodneniu.
4. VYZVALA Eurojust, agentúru FRA, Európsky inštitút pre rodovú rovnosť a Európsku sieť na ochranu práv obetí, aby sa zamysleli nad tým, ako zlepšiť spoluprácu a výmenu informácií medzi príslušnými orgánmi v súvislosti s obeťami násilných trestných činov v cezhraničných veciach. V oblasti odbornej prípravy príslušných orgánov by okrem toho mohla pomôcť aj Európska sieť odbornej justičnej prípravy a Agentúra Európskej únie pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva.
5. pri podpore práv obetí trestných činov V PLNEJ MIERE VYUŽÍVALA nástroje financovania EÚ a aktívne šírila informácie o možnostiach financovania EÚ zameraného na zlepšenie práv obetí v členských štátoch.

¹¹ Ú. v. EÚ L 76, 22.3.2005, s. 16.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

1. ZABEZPEČILI úplnú a správnu transpozíciu a účinné vykonávanie existujúcich právnych predpisov EÚ o právach obetí v praxi.
2. SPLNILI záväzok vykonať opatrenia dohodnuté v nedávnych záveroch Rady o právach obetí.
3. ZABEZPEČILI, že sa vnútroštátne orgány pre oblasť odškodnenia budú v prípade potreby zúčastňovať na vnútroštátnych a dvojstranných činnostiach a zasadnutiach vnútroštátnych kontaktných bodov na posilnenie spolupráce.
4. ZABEZPEČILI komplexný a holistický prístup k právam obetí, do ktorého sa zapoja všetci aktéri, ktorí pravdepodobne prídu do kontaktu s obeťami, a ktorý bude zahŕňať prístup obetí k informáciám o ich právach aj podporu a ochranu v súlade s ich individuálnymi potrebami.
5. ZABEZPEČILI existenciu vnútroštátnych politík v oblasti odškodňovania týkajúcich sa prístupu k odškodneniu a v prípade potreby vypracovali opatrenia na ich lepšie fungovanie. V tomto kroku sa možno zamerať aj na zlepšovanie možností využívania nových technológií v záujme lepšieho informovania obetí o odškodnení. Informácie by mali byť interaktívne, ústretové voči používateľom a prístupné pre všetkých používateľov. Členské štáty by mali zvážiť, či uvedené informácie okrem národných jazykov nesprístupnia aspoň v angličtine. Členské štáty sa tiež nabádajú, aby vyvinuli elektronické služby a používateľsky ústretové tlačivá žiadostí o náhradu.
6. POSILNILI povedomie úradníkov, ktorí pravdepodobne prídu do kontaktu s obeťami, o systémoch odškodnenia od štátu, napríklad formou odbornej prípravy. Okrem toho sa členské štáty vyzývajú, aby zvážili, či by sa odborná príprava podľa článku 25 smernice o právach obetí mala poskytovať aj orgánom zodpovedným za odškodnenie.
7. V PLNEJ MIERE využívali pri podpore práv obetí trestných činov finančné nástroje EÚ, napr. vytváraním a zriaďovaním interaktívnych a používateľsky ústretových národných webových sídiel, telefonických liniek pomoci a mobilných aplikácií pre orgány zodpovedné za odškodňovanie.